

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

25^E JAARGANG

WOENSDAG 31 JULI 1940

No. 1280

COMMISSIE VAN REDACTIE:

J. G. Koopmans; P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen
en F. de Vries.

Secretaris van de Redactie: M. F. J. Cool.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-W.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad, waarin tijdelijk is opgenomen het Economisch-Statistisch Maandbericht, franco p. p. in Nederland f 20,— per jaar. Buitenland en koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties. Adreswijzigingen op te geven aan de Redactie.

INHOUD:

Blz.

Registratie, documentatie, arbeidsbemiddeling door Mr. Ph. H. M. Werner	472
De organisatorische uitgroei van de Nederlandsche crisisinstellingen in verband met den oorlogstoestand door Dr. W. K. H. Feuilletau de Bruyn	475
Aanteekeningen.	
Overheidsmaatregelen op economisch gebied	479
Statistieken.	
Geld- en Wisselkoersen — Bankstaten	481-482

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Van de wisselmarkt valt wederom weinig nieuws te melden. Het aantal valuta's, dat thans door de deviezenbanken kan worden verhandeld, hetzij voor rekening van De Nederlandsche Bank, hetzij voor eigen rekening, is inmiddels met een heele reeks uitgebreid. De omzetten bleven nochtans uitermate beperkt. Het aantal landen, waarmee op het oogenblik handelsverkeer practisch mogelijk is, blijft binnen enge grenzen en daaronder zijn er weer eenige — en juist die waarmee het verkeer het meest intensief zou kunnen zijn —, waarmee het betalingsverkeer practisch stop staat in afwachting van een nadere regeling in den zin van clearing of anderszins. Onder die omstandigheden kan het deviezenverkeer niet anders dan

zeer klein zijn; het betreft in hoofdzaak de afwikkeling van transacties, die reeds vóór den oorlog tot stand kwamen. In de koersen kwam geen noemenswaardige wijziging.

Vermelding verdient, dat thans door de Vereeniging voor den Wisselhandel t.a.v. valutatermijntransacties besloten is tot het afwickelen der affaires, die door den oorlog niet meer konden worden vereffend, of waarvan de vervaldatum in de toekomst ligt. Voor de afwikkeling zijn nu passagekoersen vastgesteld. Alleen voor Ponden en Belga's wijkt de koers noemenswaard af van de noteringen die op 9 Mei golden, voor de rest zijn er geen verschillen van beteekenis.

De geldmarkt vertoont, althans te oordeelen naar het rentepeil, waarop de laatste toewijzing op de onderhandsche inschrijving van schatkistpapier plaats vond, een iets gemakkelijker tendens. Het viermaandspapier werd op een basis van $2\frac{3}{16}$ toegewezen, het vijfmaands op $2\frac{3}{8}$, het negenmaandspapier ging op basis van $2\frac{3}{4}$ pCt. rente, en het jaarpapier op $3\frac{1}{16}$ pCt. Kort vóór de inschrijving werd driemaandspapier op de markt nog verhandeld voor $2\frac{1}{4}$ pCt, zoodat de toewijzingskoers meeviel. Zulks was temeer bevredigend, omdat in de week, aan de inschrijving voorafgaande, vrij omvangrijke bedragen schatkistpapier door den agent over de toonbank waren ondergebracht. Het schijnt, dat bij de jongste inschrijving niet zoozeer de banken — die haar behoefte aan papier dagelijks bij den agent konden dekken — inschrijvers waren, doch dat de Rijksfondsen als vragers optraden.

De verruiming van de markt kan mede verband houden met de goudaankopen, die geleidelijk door De Nederlandsche Bank plaats vinden. De Bank is begonnen met het opvragen van een deel van het haar aangeboden goud; daarnaast echter kunnen houders, die prijs stellen op overdracht van hun goud, daartoe uit eigen beweging overgaan. Verscheiden houders hebben gebruik gemaakt van die mogelijkheid. Op den jongsten weekstaat van De Nederlandsche Bank is de post goud reeds weer met 2 miljoen opgelopen, en men mag aannemen, dat deze stijging inmiddels nog voortgang heeft gevonden.

Als gevolg van het absorptievermogen van de geldmarkt voor schatkistpapier was de schatkist in staat het rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank ondergebrachte bedrag met 4 miljoen te verminderen.

De kapitaalmarkt bleef ongunstig gestemd. De obligatiemarkt vertoont een koerspeil, dat zeer belangrijk lager is dan op den eersten dag van de beursopening, en dat niet veel verschilt van het peil, dat kort vóór den oorlog heerschte. In hoofdzaak was het aanbod van kleine coupures opvallend, zoodat vooral de kleine belegger blijkbaar op het oogenblik uit de obligaties vlucht. De ongunstige stemming op de obligatiemarkt is des te opvallender, omdat van de zijde van overheidslichamen eenige vraag bestond, zoö o.m. waarschijnlijk van De Nederlandsche Bank, op welker laatsten weekstaat althans de post: belegging van reserven enz. met 1,2 miljoen is gestegen.

REGISTRATIE, DOCUMENTATIE, ARBEIDS-BEMIDDELING.

De „Vereeniging van Nederlandsche Arbeidsbeurzen” had voor haar jaarvergadering van dit jaar de behandeling der navolgende vragen aan de orde gesteld:

„Op welke wijze kan worden bereikt, dat de organen der openbare arbeidsbemiddeling — in ruimer mate dan thans het geval is — beschikken over een behoorlijke documentatie betreffende de bij die organen ingeschreven werkzoekenden?

„Indien daarbij een nauwe samenwerking met de organen tot voorlichting bij beroepskeuze van beteekenis is, hoe moet die samenwerking zijn en op welke wijze kan worden bereikt, dat alle organen der arbeidsbemiddeling op doelmatige wijze van de gegevens der voorlichting bij beroepskeuze kunnen gebruik maken?

„Is het raadzaam om, waar geen afdoende voorlichting bij beroepskeuze bestaat, de plaatselijke organen van de openbare arbeidsbemiddeling daarmede te belasten?

„Indien voorts een nauwe samenwerking met organen van psychotechnisch onderzoek van beteekenis is, op welke wijze kan dan die samenwerking worden verkregen, zoodanig, dat alle organen der arbeidsbemiddeling van dit middel desnoodig kunnen gebruik maken?”

Als praeadviseurs had de vereeniging uitgenoodigd de heeren A. J. A. C. van Delft, P. F. Fuijkschot, N. H. de Graaf en J. de Kanter. Het praeadvies van laatstgenoemde is „door de omstandigheden van den jongsten tijd te loor gegaan” en is deswege niet mede gepubliceerd in het Mei-nummer van het „Tijdschrift van den Nederlandschen Werkloosheidsraad”.

De tijdsomstandigheden waren tevens oorzaak, dat de jaarvergadering der vereeniging niet kon doorgaan, hetgeen een reden te meer is, om deze praeadviezen over een zoo belangrijk onderwerp hier te bespreken.

Het onderwerp, zooals het in de bovengenoemde vraagstelling is omschreven, gaat mank aan een teveel en het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat geen der praeadviezen is hierf gezien om het volledig te behandelen. Het verst is hierin nog de heer van Delft gegaan.

Als gevolg van de vraagstelling is de aandacht meer komen te vallen op de jeugd en heeft verbetering der documentatie betreffende oudere, als werkzoekend ingeschreven arbeiders een mindere belangstelling gehad. Ik meen, dat dit niet zoo in de bedoeling der vraagstellers moet hebben gelegen, daar immers ten tijde, toen de vragen werden geformuleerd, er zoo goed als geen jeugdwerkloosheid meer bestond, maar juist het vraagstuk van de inschakeling der oudere werklozen in het bedrijfsleven bijzonder op den voorgrond trad.

Gezien de vraag naar arbeidskrachten voor het Nederlandsche bedrijfsleven en gelet op de vraag naar arbeiders voor Duitschland, is het thans noodzakelijk een antwoord te vinden op de volgende vragen: hoe staat het met de ingeschreven werkzoekenden? welke is hun waarde voor het bedrijfsleven? welke plaatsen kunnen zij daarin innemen? In het hierna nog meer aan te halen rapport „Registratie van Arbeidskrachten” van een door de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel ingestelde commissie, werden zij als volgt geformuleerd: „Men dient nauwkeurig te weten, niet slechts het aantal werkelijk beschikbare, valide werkkrachten, die gedurende korter of langer tijd zonder werk zijn... maar ook hoe het staat met hun scholing, vakbekwaamheid en verdere capaciteiten, in het algemeen hun economische bruikbaarheid” (t. a. p. blz. 5).

Registratie van en documentatie betreffende het arbeidsaanbod.

Het is een vrij algemeen gevoelen, dat de organen der openbare arbeidsbemiddeling te weinig gedocumenteerd zijn over de bij hen ingeschreven werkzoekenden en op deze vragen geen behoorlijk antwoord kunnen geven.

De grondoorzaak hiervoor ziet de heer Fuijkschot in het te geringe contact, dat steeds heeft bestaan tusschen de bemiddelingsorganen en het georganiseerde bedrijfsleven en hij meent, dat een beter contact van de arbeidsbeurzen met de organisaties van werkgevers en werknemers de klachten van thans zouden hebben kunnen voorkomen. In het bijzonder wijst hij er op, dat meer geprofiteerd moet worden van de kennis, welke bestuurders van vakbonden omtrent hun leden bezitten.

Deze kennis gaat ongetwijfeld vaak ver, maar staat daarom anderen nog niet ter beschikking. Even te voren haalt de heer Fuijkschot zelf een gedeelte aan van genoemd rapport, waarin wordt opgemerkt, dat tal van werkzoekenden verkeerd staan ingeschreven, omdat zij nu eenmaal lid zijn van een bepaalde (aan een vakorganisatie verbonden) werklozenkas. Het lid zijn van een bepaalden vakbond, het aangesloten zijn bij een bepaalde werklozenkas, het ontvangen van steun naar het loon van een bepaald beroep zijn factoren, welke sterk doen vasthouden aan registratie in een beroep, waarin de arbeider feitelijk niet of niet meer thuis hoort en een organisatiebestuurder is niet gauw bereid, om een registratie van een werknemer in een ander beroep te bevorderen, als zijn bond daardoor een lid verliest of zijn lid een lageren steun gaat ontvangen.

De heer van Delft, die eveneens wijst op de noodzakelijkheid, om nauwer voeling te houden met het bedrijfsleven, geeft als zijn meening weer, dat op dit punt ook aan den kant der werkgevers wordt tekortgeschoten. Hij haalt hierbij uit het genoemde rapport aan, dat „in vele gevallen die medewerking der werkgevers nog te wenschen overlaat of zelfs geheel achterwege blijft.”

Om te komen tot een goede registratie, een goede documentatie en daarmede tot een goede bemiddeling is inderdaad een vlotte samenwerking tusschen werkgevers, werknemers en bemiddelingsorganen onmisbaar voorwaarde. Het ontbreken hiervan is m.i. niet alléén te wijten aan de organen der arbeidsbemiddeling. Ook echter is waar, dat het zeer veel afhangt van de activiteit eener arbeidsbeurs of een goede samenwerking tot stand komt en het moet worden erkend, dat het aan deze activiteit bij menige arbeidsbeurs heeft ontbroken.

De heer Fuijkschot zet verder in zijn praeadvies voornameijk uiteen, hoe een goede beroepskeuzevoorlichting de documentatie kan verbeteren. Ik kom hierop nog terug als ik het meer speciaal zal hebben over de jeugd. Allereerst wil ik thans aandacht wijden aan de voorstellen van den heer van Delft, die deze aangelegenheid breder behandelt. Deze somt de volgende wenschen op in het belang eener, betere documentatie:

- a. „Verplichte inschrijving” van allen, die werk of ander werk zoeken;
- b. „Nagaan van vakbekwaamheid” door vraaggesprek en goede formulieren;
- c. „Uniformiteit in administratie” over het geheele land;
- d. „Uitwisseling van gegevens” tusschen de beurzen bij verplaatsing van werknemers van de eene gemeente naar de andere;
- e. „Gegevens van andere overheidsinstanties”, zooals b.v. van de politie, moeten ter beschikking worden gesteld;
- f. „Goede inrichting en huisvesting” der beurzen;
- g. „Juiste separering van ingeschrevenen” zoodat slechts de „werkelijk voor arbeid geschikte personen” in de statistieken der werkzoekenden worden opgenomen;
- h. „Geschoold bemiddelingspersoneel”;
- i. „Arbeidsboekjes” voor een registratie van alle werknemers.

Op enkele der hier genoemde wenschen, welke de praeadviseur, voorzoover hij deze juist achtte, heeft overgenomen uit het reeds genoemde rapport van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, wil ik nader ingaan.

Vooraf wil ik echter opmerken, dat ik in de gegeven rij heb gemist de wenschelijkheid eener nieuwe uniforme en gedetailleerde beroeps- en vaknomenclatuur. In het meer genoemde rapport wordt deze wel genoemd. Ook de heer Fuijkschot wijst op de wenschelijkheid daarvan. De tegenwoordige indeelingen, welke de heer van Delft uitvoerig weergeeft, moeten als onvoldoende en verouderd worden aangemerkt. Moeten als verbetering daarvoor, waar sprake is van verbetering van documentatie, stellig als eisch worden gesteld.

De heer van Delft wenscht in navolging van het rapport invoering van arbeidsboekjes. De betreffende commissie wilde voor een doelmatige bestrijding der werkloosheid en leniging harer gevolgen vaststellen het werkelijk aantal beschikbare, valide arbeidskrachten, die gedurende korter of langer tijd zonder werk zijn en hun economische bruikbaarheid. Zij achtte hiervoor noodig registratie van alle werknemers, waarbij behalve persoonlijke gegevens als naam, geboortedatum e. d. zouden worden genoteerd de aard der verrichte werkzaamheden, genoten theoretisch en praktisch onderwijs in school, cursus of werkplaats e. d. Ditzelfde zou dan ook worden vermeld in het arbeidsboekje.

In dezen staat-van-dienst zouden de organen der arbeidsbemiddeling „een uitgangspunt (hebben), waarop zij verder kunnen bouwen”.

Meer dan een „uitgangspunt”, zij het ook een belangrijk en waardevol uitgangspunt, kan men het inderdaad niet noemen.

De psychotechniek als hulpmiddel.

Het best bijgehouden arbeidsboekje geeft n.l. geen voldoende aanwijzing over de economische bruikbaarheid van een arbeider, in het bijzonder niet na langdurige werkloosheid. Velen staan thans ingeschreven in beroepen, waarin zij onmiddellijk na hun werkloos worden hervonden juist waren ingedeeld, maar thans niet meer thuis behooren. De heer van Delft wijst bovendien op een ander verschijnsel, waar hij zegt: „de wijziging van den aard der productie en van de wijze van produceeren bracht eenerzijds behoefte aan vaklui met andere soort vakbekwaamheid dan voorheen en anderzijds ontstond een teveel aan arbeiders voor bepaalde functies.”

In het A.V.O. Tijdschrift van Januari en Februari j.l. kwam een uitstekend artikel voor „Arbeid en Beroep in den Maalstroom van den Tijd”, waarin het komen en gaan en het veranderen der beroepen uitvoerig worden geschetst en de geheel andere eischen, welke het moderne bedrijfsleven aan den arbeider is gaan stellen. Een groote vraag zal voor de organen der arbeidsbemiddeling steeds blijven: wat kan ik doen met dezen man van dit of dat afgedaan beroep? Wien kan ik voordragen voor dit of dat nieuwe beroep?

Het is duidelijk, dat een nog zoo nauwkeurig bijgehouden staat-van-dienst alleen hier geen volledige uitkomst kan brengen. Hier is een bijzonder hulpmiddel noodig, beantwoordend aan het bijzonder van dezen tijd, dat de organen der arbeidsbemiddeling moet helpen. Dit hulpmiddel wordt geboden door de psychotechniek.

Ook in het rapport wordt naar dit middel verwezen.

Het heeft mij verwonderd, dat de heer van Delft, waar hij „het negatief van vakbekwaamheid” wenschelijkheid noemt, bij de middelen hiertoe niet de psychotechniek verneemt, hoewel hij wel aan het slot van zijn praeadvies, in verband met de beroepskeuzevoorlichting, een dergelijk onderzoek „menigmaal van belang (acht) voor juiste arbeidsbemiddeling en zeker voor een behoerlijke documentatie betreffende ingeschreven werkzoekenden”.

Niet alleen voor jongere personen, ook voor ouderen tot pl.m. 45 jaar kan de psychotechniek met vrucht worden aangewend. Hetgeen met dit middel bereikt kan worden blijkt o. m. uit een artikel van den heer Ph. van der Heijden in „Maatschappij-Belangen” van September 1939, waarin hij vermeldt, hoe ongeschoolde arbeiders,

na psychotechnisch onderzoek hiervoor aangewezen, met succes werden opgeleid tot wever.

Wanneer het delftse districtsbureau, breed opgezette en beter geoutilleerde districtsbeurzen, zooals in de bedoeling schijnt te liggen, zal iedere beurs de gelegenheid moeten hebben om de psychotechniek aan haar werk dienstbaar te maken. Of hierbij een of meer der bestaande instituten voor psychotechnisch onderzoek (beurzen worden ingeschakeld en of aan de beurzen zelf laboratoria moeten worden verbonden, kan een vrij ondergeschikte kwestie worden genoemd. Het laatste lijkt mij niet direct noodig. Vast staat echter, wat de heer Fuijkschot zegt: „Coördinatie in de werkzaamheden en uitwisseling van gegevens zijn echter onmisbaar. Geijkte tests moeten voor alle laboratoria en beroepskeuzebureaux verkrijgbaar zijn. Het element van concurrentie, dat zich met het oog op den strijd om het bestaan en om de klandizie van ondernemingen, die personeelsselectie behoeven, thans tusschen de psychotechnische instituten voordoet, dient dan te verdwijnen.”

De algemeene registratie heeft m.i. naast het genoemde belang vooral beteekenis, omdat daardoor werkelijk de mogelijkheid wordt gegeven, om een juist inzicht te krijgen in den stand en het verloop der arbeidsmarkt. De ups en downs in de afzonderlijke bedrijven en ondernemingen, het komen en gaan van beroepen enz., kunnen dan nauwkeurig worden gevolgd en vastgesteld.

Hierin ligt naar mijn gevoelen mede het groote nut van algemeene registratie en inderdaad komen wij dan, zoals de heer van Delft terloops opmerkt „tot 'n uitgroei naar diensten voor sociaal-economische documentatie en statistiek.”

De heer van Delft wenscht ook nog verplichte melding dergenen, die werk zoeken en van vacatures, waarin voorziening wordt verzocht. Hij vermeldt er niet bij, of hij de voorziening in de vacatures ook bij uitsluiting via de beurzen wil laten loopen. Dit is het geval in Duitschland. Daar zijn de omstandigheden echter geheel anders dan hier wegens de groote behoefte aan arbeidskrachten, welke aldaar bestaat.

Om van dit gedeelte af te stappen wil ik nog opmerken, dat ik den indruk kreeg, dat de heer van Delft de bestaande organisatie van districtsbeurzen en plaatselijke beurzen en agentschappen wil handhaven.

Wanneer het hem echter ernst is met zijn wenschen voor een verbeterde documentatie, dan zal een ingrijpende reorganisatie niet kunnen worden gemist en zullen met name districts-beurzen de plaats moeten gaan innemen van de thans bestaande plaatselijke organen.

Beroepskeuzevoorlichting en arbeidsbemiddeling.

De bijzondere aandacht is in de praeadviezen uitgegaan naar de beroepskeuzevoorlichting.

Enkele jaren geleden ging de belangstelling zich in den lande speciaal bezig houden met de werklooze jeugd. Men wenschte nauwkeurig te kennen het juiste aantal werklooze jongemannen met als eerste doel om hen tot deelneming aan de getroffen maatregelen tot ontwikkeling en ontspanning te kunnen opwekken.

Hieruit is de Graaf registratie ontstaan. Het praeadvies van den heer de Graaf volstaat praktisch met het geven eener beschrijving van opzet en ontwikkeling. De jeugdregistratie geeft ongeveer voor de mannelijke jeugd, wat hierboven voor alle werknemers werd gewenscht. Nochtans gelden de daar gemaakte opmerkingen hier in versterkte mate. In verschillende artikelen heb ik er indertijd tegen gewaarschuwd, dat deze registratie niet gaf, wat men er van verwachtte, n.l. een juist beeld van den omvang en beteekenis der jeugdwerkloosheid. (Sociale Zaken blz. 274v, 363v).

Moelijker nog dan bij ouderen, die een langer leven met meerdere belevenissen achter den rug hebben, is

het om een jongen man op juiste wijze te rubriceren en te beoordeelen. Als er nog slechts schoolervaringen zijn — de overbezette klassen zijn hierbij geen voordeel — als de verrichte arbeid nog slechts weinig en onbeduidend is; als in het algemeen de persoonlijkheid nog niet is volgroeid, hoe wil men dan zonder meer op juiste wijze waardeeren, registreeren en bemiddelen?

De heer Fuijkschot geeft in zijn praeadvies een overtuigende reeks voorbeelden uit het werkelijke leven van jongens, wier leven den weg der mislukking ging, die niet ontvingen en konden geven, wat hun het beste lag.

Jeugdregistratie krijgt eerst werkelijk belang, wanneer de registratie geschiedt op grond van een werkelijke documentatie. Deelneming aan cultureele voorzieningen kan ook eerst op deze basis naar behooren worden bevorderd.

Een werkelijke documentatie kan eerst tot stand komen bij een allen omvattende beroepskeuzevoorlichting.

De heer van Delft haalt de volgende uitspraak aan van ir. Verwey: „De voorlichting, speciaal voor jeugdige arbeiders, vormt als het ware een onmisbaar onderdeel bij de bemiddelingskundige registratie van het aanbod van werkkrachten, dat een der pijlers vormt van een goed bemiddelingsoordeel”. Ook een jeugdregistratie moet bemiddelingskundig zijn, daar zij zich hoort te richten op de eischen van het vrije bedrijf.

De opzet van Minister van den Tempel (circulaire d.d. 29 Jan. 1940), die de jeugdregistratie wilde samenbrengen met beroepskeuzevoorlichting en arbeidsbemiddeling was m.i. dan ook volkomen reëel.

De hier ontwikkelde gedachten komen m.i. te weinig tot uitdrukking in het praeadvies van den heer de Graaf. Te veel wordt daar de indruk gewekt, alsof de jeugdregistratie op zich zelf kan staan.

Jeugdregistratie zal overigens eerst haar volle beteekenis krijgen, als zij is opgegaan in het eerder aangeduide stelsel van registratie van alle werknemers. Hiervoor beteekent zij in ons land de eerste stap. Dan ook kan eerst ten volle worden bereikt, wat de heer de Graaf van de jeugdregistratie zegt, dat zij „goed op de hoogte (is) van de arbeidsmarkt en dus ook van die bedrijfstakken, waar de meeste werkgelegenheid bestaat; waar wel of geen seizoenarbeid is, waar de meeste kans op een blijvende toekomst is, enz.”

De heeren van Delft en Fuijkschot geven beiden hun meening hoe de samenwerking tusschen arbeidsbemiddeling en beroepskeuzevoorlichting het best kan worden verwezenlijkt.

Als ik het praeadvies van den heer van Delft goed heb begrepen, wenscht hij de voorlichting in handen gelaten van particuliere instellingen, welke moeten samenwerken met de arbeidsbeurzen.

Ik vrees, dat de heer van Delft hierbij te veel heeft gelet op de ongetwijfeld gunstige resultaten, welke hij te Tilburg heeft gehad bij de samenwerking van zijn arbeidsbeurs met het R.K. Openbaar Bureau voor Beroepskeuze. Immers daarnaast slooft hij zich als het ware uit, om materiaal bijeen te brengen uit andere gemeenten, waaruit blijkt, dat de samenwerking bijna overal tot niets heeft geleid en met instemming haalt hij tenslotte aan het oordeel van den directeur eener beurs „dat — een enkele loffelijke uitzondering daargelaten — het particulier initiatief in ons land in dit opzicht heeft gefaald”. Wel spreekt hij nog de meening uit, dat beter geschoold personeel en meerdere overheidssteun hierin verbetering zullen kunnen brengen. Dit zal mogelijk het geval kunnen zijn. Maar ook al zou dit zoo zijn, dan kan men het nog bezwaarlijk van het particulier initiatief laten afhangen, of de zoo hoog noodige voorziening in de beroepskeuzevoorlichting goed en overal wordt ingevoerd. Mijn voorkeur gaat dan ook veel meer uit naar het Deutsche stelsel, waarvan de heer van Delft een beschrijving geeft. De jeugdbemiddeling geschiedt daar door de beroepskeuze-afdeeling van het Arbeitsamt.

De heer Fuijkschot ziet de zaak veel principieeler.

Hij stelt zich op het principieele standpunt, dat beroepskeuzevoorlichting als onderdeel der opvoeding ten nauwste verband houdt met de geloofsovertuiging. Hij gaat uit van streekbeurzen, aan elk waarvan hij een afdeeling jeugdbemiddeling wil verbinden, welke grootendeels zelfstandig staat. Aan dit streekbureau voor jeugdbemiddeling wil hij een streekbureau voor beroepskeuze verbinden, onder leiding van een administrateur. De verschillende richtingen zullen beroepskeuze-commissies vormen, waarin alle instanties bij elkaar worden gebracht, die bij het beroepsadvies geïnteresseerd zijn en waarin de verschillende plaatsen in het district (althans de voorname) zijn vertegenwoordigd. Elke commissie heeft het recht, om op het streekbureau een eigen adviseur te benoemen. Deze maakt gebruik van het bureau, maar werkt geheel zelfstandig.

De jeugdbemiddeling geschiedt door de jeugdbemiddelingsafdeeling. De beroepskeuze-commissies zullen zich van de juiste plaatsing moeten kunnen overtuigen, weshalve een commissie, samengesteld uit de beroepskeuze-commissies, een commissie van toezicht zal vormen op de jeugdbemiddeling.

De organisatie, zooals de heer Fuijkschot deze voorstaat, is ongetwijfeld goed bedacht, maar vrij omslachtig, en vindt daarin haar eerste bezwaar. Mijn hoofdbezwaar ertegen is hetzelfde, dat ik noemde tegen de gedachten van den heer van Delft, n.l. dat de zaak niet aan het particulier initiatief kan worden overgelaten.

Bovendien — dit geldt ook voor den heer van Delft — lijkt het mij niet juist, dat de beroepskeuzevoorlichting een geheel vrijwillig karakter draagt. Niet alleen kan men voor het totstandkomen eener gelegenheid tot voorlichting niet afhankelijk zijn van het particulier initiatief, maar ook moet het niet aan het inzicht der jongeren — misschien is het beter te zeggen aan dat der ouders — worden overgelaten, of al dan niet een beroepkundig advies zal worden ingewonnen.

De heer Fuijkschot wijst op het belang, dat de jeugd, die de lagere school gaat verlaten, beroepsadvies krijgt. Dit belang is inderdaad evident. Maar dan moet het verkrijgen daarvan ook ten volle mogelijk worden gemaakt.

Afgezien van het uitermate groote belang, dat een goed advies voor het individu zelf heeft, is het ook een groot gemeenschapsbelang, dat van de in het volk aanwezige krachten het beste en meeste profijt wordt getrokken. In het boven aangehaalde artikel over den modernen industrie-arbeider in het A.V.O. Tijdschrift van Januari en Februari j.l., werd gezegd: „Die bedrijfswaarde (van den arbeider) zou nog toenemen, indien meer planmatigheid werd betracht bij het bezetten der plaatsen in het groote arbeidsleger, indien er niet zoo regelloos met de distributie van arbeidskrachten werd omgesprongen, als er niet zoo hopeloos met den menschelijken arbeid werd gemorst.” Iedere jongeman moet daarom m.i. in het laatste schooljaar beroepsadvies ontvangen.

Ongetwijfeld zit aan de beroepskeuzevoorlichting een principieele kant. Ik zou mij in dit verband echter liever voegen bij den heer van Delft, die hieromtrent zegt: „Tegenover de vrees, die ten deze links en rechts geuit wordt, durf ik het volkomen vertrouwen plaatsen in de onpartijdigheid der ambtenaren, die adviezen moeten geven.” Een streekbureau zal trouwens niet met één ambtenaar kunnen volstaan, zoodat bij hun benoeming met de verschillende richtingen zal kunnen worden rekening gehouden.

Als de voorlichting een ambtelijk karakter draagt, zullen tenslotte voorlichting en bemiddeling in één hand kunnen zijn. De heer Fuijkschot acht dit ongewenscht. „Dit zou er toe kunnen leiden”, zegt hij, „dat meer het belang van het bedrijfsleven dan dat van de jonge menschen de overhand kreeg. Daarom meen ik, dat de arbeidsbemiddeling niet moet worden belast met de voorlichting.”

Zonder de waarde van dit betoog geheel te ontkennen, meen ik toch, dat deze ook niet moet worden overdreven. Het klinkt al beter als men het omgekeerd formuleert en zegt, dat de organen der voorlichting worden belast met de bemiddeling. Bovendien is voor een juist beroepsadvies noodig — ik citeer weer den heer van Delft — dat „de persoonlijke geschiktheid van den pupil getoetst dient te worden aan de mogelijkheden tot arbeid, waarvoor de arbeidsbeurs het geëigende orgaan is.”

Nauwe samenwerking van arbeidsbemiddeling en beroepskeuzevoorlichting geeft te reële voordeelen, dan dat mogelijke nadeelen hier een scheiding zouden rechtvaardigen.

Hoewel over het onderwerp, dat de praeadviezen behandelen, nog meer te zeggen zou zijn, meen ik met het bovenstaande te moeten volstaan.

De praeadviseurs hebben over een belangrijk onderwerp belangrijke dingen weten te zeggen. Moge hun arbeid vrucht dragen.

Mr. Ph. WERNER.

DE ORGANISATORISCHE UITGROEI VAN DE NEDERLANDSCHE CRISISINSTELLINGEN IN VERBAND MET DEN OORLOGSTOESTAND.

Tot op het tijdstip, dat Nederland in den oorlog betrokken werd, is geleidelijk aan, eerst als een gevolg van de wereldcrisis en sedert September 1939 door het uitbreken van den oorlog, een steeds sterker wordende tendens tot ordening van ons economische leven ontstaan. Het was overigens te voorzien, dat, ook indien Nederland tijdens den oorlog neutraal zou zijn gebleven, die tendens tot ordening voortdurend sterker zou zijn geworden. Gelegen te midden van de oorlogvoerende staten, kon Nederland niet in voldoende mate voorzien in zijn behoefte aan grondstoffen voor landbouw, veeteelt en industrie, terwijl te verwachten was, dat de invoer van grondstoffen overzee vroeg of laat zou worden afgesneden. Teneinde zoo goed mogelijk in de behoefte van de gemeenschap te voorzien, was een zoo billijk en zoo goed mogelijke regeling van de productie noodzakelijk. Zoo is geleidelijk aan een groot ambtelijk apparaat ontstaan.

Op welke wijze deze organisatie zich in de toekomst zal ontwikkelen, is thans zeer moeilijk uit te maken. Doel van dit artikel en de daarbij behoorende staten is slechts een inzicht te geven in de organisatie van de economische maatregelen verband houdend met den oorlogstoestand op het oogenblik, dat door den Minister van Economische Zaken zijn Tweede Nota over de economische verdediging bij de Staten-Generaal werd ingediend.

De voorgeschiedenis van de organisatie van de economische verdediging.

Nederland is zeer laat met de organisatie van zijn economische verdediging begonnen. Pas in 1934 werd een commissie van voorbereiding benoemd, ten einde aan den Minister van Defensie advies uit te brengen inzake de economische verdedigingsvoorbereiding. In April 1936 kwam daarop de „Interdepartementale Commissie van de Economische Verdedigingsvoorbereiding” tot stand, waaraan een in den ruimsten zin van het woord adviseerende en verkennende taak was toegedacht. Maar het duurde nog tot begin 1937 eer de organisatie vastere vormen begon aan te nemen.

Bij het Departement van Economische Zaken werd toen een „Bureau Economische Verdediging” bij de Afdeling Nijverheid en een „Rijksbureau voor de voorbereiding van de voedselvoorziening in oorlogstijd” met de afdelingen granen, vetten en vleesch opgericht. Daarnaast werd bij het Departement van Defensie het „Regeeringscommissariaat voor de Industriele Verdedigingsvoorbereiding” gesticht.

Toen de Europeesche oorlog uitbrak, werd het Rijksbureau voor Voedselvoorziening, volgens Besluit in de

Staatscourant van 20 September 1939, No. 191A, bij het bestaande Bureau tot uitvoering van de Landbouw-Crisis-Wet ondergebracht; de stichting droeg voortaan den naam „Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd en voor de uitvoering van de Landbouw-Crisis-Wet 1933”, aan den top kwam als coördinerend orgaan de „Economische Defensieraad” tot stand.

Daarnaast groeide het Commissariaat van Industriele Verdedigingsvoorbereiding bij het Departement van Defensie uit tot het „Centraal Orgaan van de Voorzieningen van de Weermacht”, dat geleid werd door een Directorium en dat coördinerend centrum was voor de verschillende aanschaffingen van militaire autoriteiten. Dit directorium had tevens tot taak de industrie paraat te maken voor haar taak in oorlogstijd. Tal van bedrijven in de metaalindustrie en andere industrieën werden ingeschakeld bij de productie van wapens en uitrusting en ontvingen een deel van de werktuigmachines en outillage in bruikleen van het Departement van Defensie. Dit Ministerie bleef dus het eigendomsrecht daarop behouden. Voorts was dit Centrale Orgaan belast met de oprichting van doublures van werkplaatsen en fabrieken, evacuatie van fabrieken enz.

Op Staat I bij dit artikel (zie blz. 476 en 477) zijn alle organen van het Departement van Economische Zaken samengevoegd, waaraan het voeren van de Economische Verdediging was toevertrouwd, die onder den Minister van dit Departement ressorteerden. Wij zullen thans iets dieper ingaan op de samenstelling van enkele van die organen.

Het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in Oorlogstijd en voor de uitvoering van de Landbouw-Crisis-Wet 1933.

Op Staat II (zie blz. 476 en 477) zijn de *leiding-gevende organen* van deze Stichting vermeld, die belast waren met de voedselvoorziening in oorlogstijd en met de uitvoering van de Landbouw-Crisis-Wet. De *uitvoerende organen* van deze afdeling zijn samengevat in Staat III (zie blz. 478 en 479), waarop de diverse „centrales”, die alle den vorm van stichtingen hebben, vermeld zijn.

Men heeft wel eens de organisatie van het Landbouwcrisisfonds een organisatie van den Staat in den Staat genoemd. Inderdaad was aan het College van Regeeringscommissarissen (zie Staat II.2) onder supervisie van den Minister als hoofd van den Staat het uitvoerend bewind toevertrouwd. Dit college was dus in zekeren zin te vergelijken met het Kabinet. Het Bureau van den Hoofdbanktenaar van de Crisistuchtspraak (zie Staat II. 8) was te vergelijken met het parket en de rechtbanken. De organisatie heeft haar eigen Centraal Bureau van Statistiek (zie Staat II. 7), haar eigen politieel orgaan, n.l. den Centrale Crisiscontrole Dienst (zie Staat II.5), haar eigen vertegenwoordigend lichaam, namelijk de Centrale Commissie volgens Art. 27 van de Landbouw-Crisis-Wet (zie Staat II. 1), die echter slechts adviseerende en geen controleerende of amendeerende bevoegdheden bezat. Practisch berustte de leiding dus bij het College van Regeeringscommissarissen. Door het budgetrecht van de Staten-Generaal werd alleen een algemeene controle uitgeoefend op het Landbouwcrisisfonds en de landbouwcrisispolitiek.

De Rijksbureau's voor de Nijverheid.

Door het hierboven reeds vermelde bureau Economische Verdedigingsvoorbereiding, dat ondergebracht was bij de Afdeling Nijverheid, was de oprichting van kernbureau's voor de diverse Rijksbureau's van de Nijverheid voorbereid. In tegenstelling met de Centrales van den Landbouwcrisisdienst, waren dit echter geen stichtingen. Deze Rijksbureau's (zie Staat IV op blz. 480 en 481) waren zelfstandig en werden meestal geleid door een erkende autoriteit, afkomstig uit het particuliere bedrijfsleven en bijgestaan door commissies van advies van de belanghebbenden. Op die bureau's was één ambtenaar van het Departement van Economische Zaken gedetacheerd, om het contact met het Departement te onderhouden.

CONOMISCHE ZAKEN

de Secre-
deringen
ngewezen
Binnen-
l Orgaan
rdinatie
Z. op het
ging met
stellingen,
orderings-

Scheepvaart.

1. Staatsverzekering.
De administratie berust bij de Coöp. Vereeniging „Centraal Beheer” te Amsterdam.
De zuiver financiële aangelegenheden worden door het Departement van Financiën behandeld. Vaststelling der tarieven geschiedt door den Minister van Economische Zaken. Zij zijn zooveel doenlijk op commerciële basis gesteld.
a. Advies Cie. voor de Zee- en Luchtvaart Verzekeringwet, die vergadert met gemachtigden der Regeering en vertegenwoordigers van „Centraal Beheer”.
b. De particuliere Amsterdamsche Stichting „Commissie voor aangehouden lading”, die intermediair verleent bij de behandeling, vrijmaking, enz., van aangehouden lading. Ressorteert niet onder eenig Departement. Leden van de Cie. Sub a en gemachtigden der Regeering maken echter deel uit van deze stichting.
2. Rijksbureau voor de Zeescheepvaart.
Is belast met de uitvoering van de Zeeschepen. Vorderingswet 1939 en Wet Behoud Scheepsruimte '39.
a. Cie. v. art. 4 (2) der Zeeschepen Vorderingswet 1939. Is een beroepsinstantie tot vaststelling van de vergoeding voor gevorderde scheepsruimte.
b. Cie. v. art. 8 (1) der Zeeschepen Vorderingswet 1939. Adviseert over uitvoeringsmaatregelen der wet.

Algemeene Ne-
derlandsehe Invoer
Centrale.

a. Cie. van advies
voor den goederen-
invoer.

Crisis-Uitvoer-Bureau.
Regelt den export.

DEN EN VOEDSELVOORZIENING IN OORLOGSTIJD

6. Advies Commis-
sies voor de Bodem-
productie. Deze
bestaat uit 4 par-
ticulieren en 10
ambtenaren. Er is
verder 1 productie-
commissaris per
provincie, elk met
een commissie van
bijstand.

7. Econ. Statist.
Bureau v. d. Af-
deeling Landbouw-
Crisis-Aangelegen-
heden en Voedsel-
voorziening in Oor-
logstijd.
Verricht onder-
zoekingen ter rich-
tige uitvoering
van de Lb.-Crisis-
Wet, de voedsel-
voorziening in oor-
logstijd en ter uit-
voering van het
Crisis Inventari-
satiebesluit.

8. Bureau Hoofdamt-
naar Crisistuchtrecht-
spraak.
a. Secretariaat van de
Centrale Commissie voor
de Crisistuchtspraak.
b. Cies. voor de Crisistuchtspraak te Gro-
ningen, Leeuwarden, As-
sen, Zwolle, Arnhem,
Utrecht, Alkmaar, den
Haag, Goes, Tilburg,
Roermond.

9. Commissie van Advies
bedoeld in het Crisis-orga-
nisatiebesluit 1933.
Adviseert wanneer een
beroep wordt gedaan op
den Minister door iemand,
die bij de Lb.-Crisis-
organisatie geen gelijk
heeft gekregen. Zij heeft
afzonderlijke deskundige
leden voor rundvee en
varkens, sierteelt, kaas-
export, enz.

10. Hypotheek Commissie.
Adviseert op de verzoek-
schriften omtrent credie-
ten voor schuldbevrijding,
b.v. van tuinders, de sier-
teelt, enz.

11. Rijksbureau voor de
Voedselvoorziening in Oor-
logstijd en voor de uit-
voering van de Landbouw-
Crisis-Wet 1933.
Met provinciale afdelin-
gen onder een voedsel-
commissaris.

I. Bureau van den Regeerings-
commissaris voor den Akkerbouw
en de Veehouderij.

II. Bureau van den Regeerings-
commissaris voor de Groenten-
Fruit- en Sierteelt.

III. Bureau van den Commerci-
eelen Adviseur van het Colleg
van Regeeringscommissarissen.

1. Cie. van advies inzake de re-
geling van de vaste lasten in
den tuinbouw.
2. Commissie van Beroep inzake
de tuinbouwaangelegenheden met
Secretariaat. Hooger beroep in-
stantie voor georganiseerden te-
gen de uitspraken der Groen-
ten- en Fruit-centrale.
3. Commissie van Beroep inzake
de Sierteeltaangelegenheden met
Secretariaat. Hooger beroep in-
stantie van georganiseerden in de
Sierteelt.
4. Cie. van advies inzake de
vaste lasten in den tuinbouw.

1. A. Algemeen Sec-
retariaat.
a. Opslagcommissie
v. Amsterdam en
omstreken.
b. Idem voor Rotter-
dam en omstreken.
c. Techn. Contact-
commissie voor de
Bakkerij (adviseer-
end en vooral voor
technische zaken).
d. Techn. Contact-
commissie voor de
broodbloemmaalderij
(adviseerend).
e. Techn. Contact-
commissie voor de
bloem verwerkende
industrie (adviseer-
end).
B. Bureau ont-
ruiming voor afvoer
van gewoen vee en
Lb.-producten.
Werkt samen met
de Cie. van de bur-
gerbevolking van het
Dept. van Binnenl.
Zaken.
a. Cie. tot ontruim-
ing van waardevol
fokvee.

2. Akkerbouw en
Veehouderij.
a. Contact-commissie
voor de hoogmolens,
vlakmolens en de
dorpsmolenaars.

3. Veevoederdistribu-
tie.
a. Technische Com-
missie van Advies
voor de Veevoeder-
distributie.
Adviseert over dis-
tributie van veevoer-
der aan de boeren,
voedernormen, sa-
menstelling van
mengsels, uitvoe-
ringsvoorschriften v.
distributie, enz.
b. Commissie van
Advies voor de fa-
bricage van veevoer-
der (speciaal van
mengvoeders).
c. Commissie van
Advies voor de vee-
voederdistributie.
Adviseert over
grondstoffenvoorzie-
ning der mengvoer-
derfabrieken en de
distributie v. meng-
voeder aan handel
en coöperaties.

4. Zuivel.
a. Cie. voor con-
sumptieregelingen in
het buiten-wettelijk
gebied van versche
melk.

5. Kunstmestdistrib-
utie.
a. Commissie van
Advies voor de dis-
tributie van kunst-
meststoffen.

1. Nederlandsche Akkerbouwcentrale.
 a. Bestuurscommissie voor granen 1).
 b. idem voor peulvruchten.
 c. idem voor aardappelen.
 d. idem voor suikerbieten.
 e. idem voor vlas.
 f. idem voor griend en riet.
 g. Exportcommissie voor aardappelen.
 h. Prijzencie. voor vlas.
 i. Adviescie. voor cichorei.
 j. Erkenningscie.
 k. Graaninkoopbureau.
 k. 1. Afd. Buitenland. Koopt aan: a. harde voedergranen, veekoecken, meelfabrikaten voor menschen en dier, visch- en diernmeel.
 b. alle voedselgranen, peulen, olie-zaden.
 c. meel en buitenlandsche tarwe.
 k. 2. Afd. Binnenland koopt alle binnenlandsche granen, behalve tarwe.
 l. Coördineerend Bureau voor den Opslag.
 m. Adviescie. voor granen (adviseert omtrent verkoop en distributie van granen).

2. Nederlandsche Tarwecentrale. Organisatie voor aankoop, uitsluitend van binnenlandsche tarwe. Centrale verkoopsster van inheemsche tarwe.

3. V.I.T.A. (voorheen Vereeniging voor Inheemsche Tarwe-afnemers). Centrale afnemer van inheemsche tarwe.

4. Nederlandsche Meelcentrale (behandelt derivaten van granen enz.)
 a) Veevoehencie. Inzake het variabele invoer prijsverschil van veevoeken.
 b) Tarwebloem cie. Geeft advies inzake het variabele invoerprijsverschil van tarwemeel en bloem B (ingevoerd meel en bloem).
 c) Cie. voor de oliehoudende zaden.
 d) Contactcie. voor rijst.
 e) Contactcie. voor koffie.
 f) Contactcie. voor thee.
 g) Contactcie. voor cacao.
 h) Contactcie. voor visch en diernmeel.

De Centrale behandelt in het algemeen importgoederen en ook suiker voor de suikerwerkende industrie.

5. Nederlandsche Aardappelmeelcentrale.
 a. Cie. van Toezicht op de commercieele taak der Centrale.

6. Nederlandsche Veehouderij Centrale.
 a. Advies cie. voor den toelag bij den uitvoer van vleeschwaren.
 b. Advies cie. voor aangelegenheden betreffende Gemeentelijken Keuringsdiensten.
 c. idem betreffende verbetering der varkenshouderij.
 d. idem betreffende sanering en verbetering van den runderstapel.
 e. idem betreffende den uitvoer van spek.
 f. idem betreffende de bereiding en uitvoer van bacon.
 g. idem betreffende toelating van georganiseerden op grond v. het Stremselbestuit 1939.
 h. Advies cie. voor de vaststelling van de prijzen der afvallen en voor bacconbereiding ongeschikte varkens.
 i. Advies cie. voor den uitvoer van rundvee.
 j. Advies cie. voor de vaststelling van de prijzen van runderafvallen.

7. Nederlandsche Zuivel Centrale.
 I. Afdeling Zuivel.
 a. Zuivelvport-commissie.
 b. Advies cie. voor Algemeene Zaken.
 c. idem voor kaas.
 d. idem voor boter.
 e. idem voor koelhuisaangelegenheden.
 f. idem voor gecondenseerde melk.
 g. idem voor melkpoeder.
 h. Regelings cie. van den uitvoer v. kaas. Behandelt maatregelen voor export en adviseert den Minister.
 i. idem voor boter (als voor kaas).
 j. idem voor melkproducten (als voor kaas).
 k. Stremsel cie.

II. Afd. Margarine, Vetten en Oliën.
 a. Advies cie. inzake margarinevraagstukken.
 b. idem inzake olie-vraagstukken.
 c. Advies cie. inzake vraagstukken betreffende den Kleinhandel.
 d. Advies cie. inzake vraagstukken betreffende den Groothandel.
 e. Advies cie. inzake vraagstukken betreffende de vet-smelterij.
 f. Advies cie. inzake vraagstukken betreffende de vetverwerkende industrie.
 Onder de afdeeling II vallen verf, zeep, lak, lijnolie, enz., dus alle producten, die 25 % olie hebben of meer.

1) behalve tarwe

Er zijn:

- a. 11 Productiecommissarissen. Zij verleen vergunningen en ontheffingen op den aanplant en worden bijgestaan door Cies. van bijstand en advies, waarvan de productiecommissaris voorzitter is. Bovendien is er één productiecommissaris voor tuinbouw en ooftteelt. één idem voor ontginningsgronden met cie. van bijstand. één idem voor boschbouw en houtteelt.
 b. Voedselcommissarissen, één voor elke provincie, gedelegeerden van den Regeeringscommissaris voor de voedselvoorziening bij aankoop van granen, kunstmeel distributie, enz.
 c. Gewestelijke tarwe-organisaties voor: 1. Groningen en Drenthe, 2. Friesland, 3. Gelderland, Utrecht en Overijssel, 4. Noord- en Zuid-Holland, 5. Zeeland, 6. Noord-Brabant, 7. Limburg.
 Onder de Gewestelijke tarwe-organisatie kunnen vallen:
 a. Adviescie's voor opslag van tarwe.
 b. Erkenningscie's van pakhulshouders.
 c. Keurings- en herkeuringscommissies voor tarwe, granen, zaden en peulen.

d. Landbouwcrisisorganisaties.

In iedere provincie is een landbouwcrisisorganisatie. Het bestuur bestaat uit leden van de boeren- en tuindersorganisaties. Onder de landbouwcrisisorganisaties ressorteeren al naar gelang van den aard van den landbouw en veeveelt in een bepaalde provincie verschillende commissies, zooals
 voor de varkenshouderij
 voor de rundveehouderij
 Bezwaarschriften van de veehouderij (beroepsschriften betreffende kalveren, varkens en biggenmerken, enz.)
 idem voor de herkeuring van peulvruchten
 idem voor den tuinbouw (ook overdracht teeltrechten)

voor de suikerbietenteelt
 voor den akkerbouw
 voor de tuinbouw (advies en teeltvergunningen)
 voor de hooivordering
 voor de aardappelen
 idem voor de herkeuring van rogge en haver

(Vervolg van pag. 476).

alle hierboven aangegeven strategische punten te bezetten. Werkte het bedrijfsleven mede, dan kon vaak met de bezetting van één enkel strategisch punt, dus b.v. of de beheersching van de grondstoffenvoorziening, of die van het transport, worden volstaan. Veel administratieve rompslomp kon daardoor dan worden voorkomen.

De ervaring, tijdens den oorlog 1914—'18 opgedaan, heeft echter in alle landen geleerd, dat, naarmate de oorlog langer duurde en de schaarschte-toestand nijpender werd, de bezetting van meerdere strategische punten door den Staat onvermijdelijk werd om ernstige onregelmatigheden voldoende krachtig te kunnen tegengaan. Daarvoor moesten talloze ambtelijke en semi-ambtelijke bureau's worden opgericht, waardoor een uitvoerige papieren controle ontstond en de bedrijfsadministratie op ontstellende wijze

toenam. Die administratieve rompslomp nam zulke afmetingen aan en ging met zooveel tijdverlies gepaard, dat dit verlamd begon te werken op het bedrijfsleven. Alleen door loyale samenwerking van de ondernemers binnen de verschillende bedrijfstakken kan het bedrijfsleven zich zeer veel administratieven rompslomp besparen, doordat dan de controle minder intensief behoeft te zijn. Men dient daarmee niet alleen het best de eigen zaak, maar ook die van de gemeenschap. In bijna alle landen heeft men in de jaren 1919/20 de economische organisatie weer van voet van oorlog op voet van vrede gebracht en keerde men weder tot het oude economische liberalisme terug. Dat laatste moet echter na afloop van dezen oorlog uitgesloten worden geacht, daar zich over de geheele wereld een sterke nationaal-economische strooming heeft geopenbaard.

Zelfs Engeland, eens het bolwerk van het economisch

CRISIS-AANGELEGENHEDEN EN VOEDSELVOORZIENING IN OORLOGSTIJD

8. Nederl. Centrale van eieren en pluimvee.	9. Nederl. Visscherij Centrale. a. Cie. van Algemeene Zaken b. Cie. voor de haringdrijfnet visscherij. c. Cie. voor de visscherij op en den handel in consumptie-garnalen. d. Cie. voor de mosselvisserij en den mosselhandel. e. Cie. voor de ansjovisvisserij en den ansjovishandel. f. Cie. voor den Kleinhandel. g. Cie. voor de oestercultuur en den oesterhandel. h. Contactcie. voor de Zeevisserij. h.1. Sub-cie. voor de Grootte Trawl- en Beugvisserij. h.2. Sub-cie. voor de Kleine Trawl- en Snurrevaadvisserij. h.3. Sub-cie. v. den Groothandel in Zeevisch. i. Cie. voor de Zoetwatervisserij en den Zoetwatervisshandel. j. Cie. voor de schatting der Visscherij casco's. k. Cie. inzake het uitvaren van de visschersvloot. 1)	10. Verkoopkantoor voor garnalen.	11. Centraal Verkoopkantoor van mosselen.	12. Nederl. Groenten- en Fruit-Centrale. a. Bestuurscie. voor de kweckers. Geeft advies bij bijzondere teelt- en afzetregelingen, steunuitkeeringen, wijziging van richtprijzen, ophoud- en vergoedingsprijzen der veilingen. b. id. voor den handel (import, export en binnenlandschen handel). c. Export-adviescie. Geeft adviezen inzake de beschikbaar gestelde betalingscontingen ten van uitvoer naar Duitschland.	13. Nederl. Sier- teelt-Centrale. a. Cie. voor de Bloembollenkwekerij. Geeft adviezen over aansluiting en schrapping van kweckers, exporteurs, handclaren, overschrijving van leeltrecht, minimumprijzen, teeltareaal, enz. b. id. voor de Boomkwekerij (werkt in hoofdzaak als sub a). c. id. voor de Bloemkwekerij (werkt in hoofdzaak als sub o). d. Cie. van advies voor de versterking van plantmateriaal en boomkwekerij-producten.	14. Nederl. Turf-Centrale. Werkt samen met het Rijkskolenbureau.
---	--	-----------------------------------	---	---	---	--

1) De commissie voor de schatting der visscherijcasco's en die inzake het uitvaren der visschersvloot worden in de 2e Nota van den Minister aan de Staten-Generaal niet meer genoemd. Het kan zijn, dat deze werkzaamheden aan de cie. voor Algemeene Zaken is overgedragen. Het Rijk geeft 50 % van de uitkeering bij ongeval en f 21.— per week in geval van detentie. Voorts 3/5 van het casco-molest. Iedere reeder is verplicht om 5 % van de bruto-besomming aan de Nederl. Visscherij Centrale af te leveren.

liberalisme, heeft met zijn liberale handelspolitiek gebroken. Het ging over tot het verleenen van steun aan zijn industrie en landbouw. Voor zijn industrie verbond het daaraan één voorwaarde, n.l. organisatie tot „selfgovernment” van de verschillende bedrijfstakken, als middel om aan de concurrentie op de wereldmarkt beter het hoofd te kunnen bieden. Aan die voorwaarde is tot nog toe nog maar voor een klein deel door de Engelsche ondernemers voldaan. Het lijkt echter waarschijnlijk, dat de huidige economische defensiemaatregelen daarin grondige veranderingen zullen brengen.

De nationaal-economische strooming, die door de wereld gaat, heeft ook het Nederlandsche bedrijfsleven niet onberoerd gelaten. Dat de huidige organisatorische uitgroei van de Nederlandsche Crisisorganisaties in verband met den oorlogstoestand de springplank zou kunnen zijn voor een hechtere organisatie van het Nederlandsche bedrijfsleven, waardoor dit na den oorlog op de wereldmarkt beter aan vreemde concurrentie het hoofd zal kunnen bieden, spreekt vanzelf. Op welke wijze dit zou kunnen geschieden, ligt echter buiten het bestek van dit artikel.

Dr. W. K. H. FEUILLETAU DE BRUYN.

AANTEKENINGEN

Overheidsmaatregelen op economisch gebied.

HANDEL EN NIJVERHEID.

Broodbedrijven. Toepassing van het Vestigingsbesluit Broodbedrijven omtrent de te stellen minimumeischen van handelskennis in geval voortzetting van een bedrijf door een anderen beheerder wordt uitgesteld tot 1 Juli 1941 (E.V. 19/7/40, pag. 899; Verordeningenblad No. 10 d.d. 13 Juli.)

Centraal verwarmingsbedrijf. De overeenkomstig de Vestigingswet 1937 ingestelde z.g.n. „spertijd” is met zes maanden verlengd tot 2 Januari 1941. (E.V. 19/7 '40,

pag. 899; Verordeningenblad No. 10 d.d. 13 Juli.)

Clearing. Nederlandsch-Duitsche. In afwijking van de door het Crisis Uitvoer Bureau uitgegeven Handleiding December 1938 kunnen voortaan over de Nederlandsch-Duitsche clearing ook voortaringen worden verrekend uit hoofde van den uitvoer uit Nederland van goederen van niet-Nederlandschen oorsprong naar Duitschland. Een certificaat van oorsprong moet derhalve bij den uitvoer niet meer worden overgelegd; tevens vervallen de bestaande beperkingen en formaliteiten t. a. v. den oorsprong van naar Duitschland uit te voeren postzegels, boeken, tijdschriften, kranten, muziekboeken en -papier, zee- en landkaarten, schilderijen en teekeningen. (E.V. 19/7/40, pag. 899.)

Melk, Gepasteuriseerde. Advies in voorbereiding tot wijziging van de bepalingen van het Melkbesluit (Stbl. 1929, no. 43) met betrekking tot de bereiding van en de eischen voor gepasteuriseerde melk. (E.V. 12/7/40, pag. 877; Stct. no. 127.)

Oorlogsschade. Thans zijn ook voor de overige gemeenten in Nederland (buiten Rotterdam, zie E.-S.B. (1277), pag. 436) schade-enquête-commissies ingesteld. Met ingang van 25 Juli kan men formulieren bij deze commissies aanvragen voor opgave van de geleden oorlogsschade. Indien reeds opgave werd gedaan bij het gemeentebestuur of de Commissie oorlogsschade, behoeft geen nieuwe opgave bij de schade-enquête-commissie te geschieden, tenzij deze laatste de belanghebbenden daartoe oproept.

De termijn voor de verkrijgbaarstelling van de formulieren is verlengd tot en met 27 Juli en de laatste datum voor het indienen van de enquête-formulieren is thans op 1 Augustus gesteld. De inlichtingen-bureaux te Rotterdam zullen tot 27 Juli doorgaan met het verstrekken van inlichtingen. Voor de overige gemeenten fungeeren de schade-enquête-commissies ter plaatse als zoodanig. (E.V. 19/7/40, pag. 897; St.ct. nos. 134 en 135.)

Woonruimte. Verboden zonder toestemming van .B. (Vervolg op pag. 480).

1. Rijksbureau voor wol en lompfen.

a. Sectie *wol*. Regelt distributie v. wolsoorten, afval van wol, gemengde en geheel wollen garens, woltextiel.

1. Subcie. voor wolvordering bij ingeschrevenen.
2. Subcie. voor wolvordering bij niet-ingeschreven schapenhouders.

b. Cie. van bijstand voor Sectie *wol*.

1. Subcie. voor invoer van wol en garens.
2. Subcie. voor vordering van Nederl. scheer- en blootwol.
3. Cie. voor vervangende grondstoffen.
4. Cie. voor manufacturen en afgevoerde producten.

c. Sectie *Lompfen*.

d. Cie. van bijstand voor idem.

1. Subcie. voor export v. oud papier, papierafval en lompfen, geschikt voor papier-fabricage.
2. Subcie. voor den export van wollen lompfen.
3. id. voor katoenen lompfen en afvallen.
4. Studiec. voor de organisatie der distributie.
5. Cie. voor inschrijvingsverzoeken.
6. Cie. voor vaststellen v. ondernemingen, die voorraadstatistieken moeten aanleggen.

2. Rijkstextielbureau.

a. Sectie *katoen*. Distributieregeling als voor wol.

b. Cie. van bijstand voor idem.

1. Subcie. voor ruwe katoen en garens.
2. Subcie. voor weefsels.
3. Subcie. export-aangelegenheden.
4. Subcie. verfstoffen en chemicaliën.

c. Sectie *linnen*. Distributieregeling als voor wol.

d. Cie. van bijstand voor idem.

e. Sectie *hunstzijde*. Id. als voor wol.

f. Cie. van bijstand voor idem. (Subcie. voor stapelvezelgaren).

g. Sectie *jute*.

h. Cie. van bijstand voor idem.

i. Sectie *hapok*.

3. Rijksbureau voor huiden en leder.

Het bureau regelt de distributie van looistoffen, bereide en onbereide huiden, vellen, leder, drijfriemen, lederwaren.

a. Cie. van bijstand.

4. Rijksbureau voor gences- en verbandmiddelen.

Het bureau regelt de distributie van gencesmiddelen en verbandmiddelen.

a. Cie. van bijstand.

5. Rijksbureau voor papier.

Het bureau distribueert cellulose, papierhout, hout-slijp, harszeep en hars.

a. Cie. van bijstand.

6. Rijksbureau voor rubber.

Het bureau distribueert rubber, rubberartikelen, auto- en rijwielbanden (gebruikt en ongebruikt), geïsoleerde elektrische leidingen, rubberafval.

a. Cie. van bijstand.

b. Contactcie. voor de autobanden-industrie.

c. Idem voor rubberafval.

7. Rijksbureau voor aardolieproducten.

De distributie van smeerolie, benzine, benzol, donkere olie, petroleum.

a. Cie. van bijstand voor de *smeerolie*-distributie. (Mincrale smeeroliën en vetten, al dan niet vermengd.)

b. Idem voor *benzol*-distributie.

c. Idem voor *donkere olie* distributie (huisbrand en zware huisbrandolie, dunne en dikke stookolie, gasolie, dieselolie).

d. Idem voor de *petroleum* industrie.

(Vervolg van pag. 479.)

en W. een woning geheel of ten deele te onttrekken of onttrokken te houden aan de bestemming, die zij had op 13 Juli of daarna, of zonder die toestemming een woning af te breken of te gebruiken voor een ander doel. (E.V. 19/7/'40, pag. 899; Verordeningenblad No. 10 d.d. 13 Juli.)

LANDBOUW EN VOEDSELVOORZIENING.

Aardappelen. Denaturatie van aardappelen, welke 17 Juni j.l. wederom werd opgesteld (zie E.-S.B. No. 1275) pag. 414), zal op 13 Juli beëindigd worden. (E.V. 12/7/'40, pag. 877).

Daar het van belang is, dat voor den oogst 1941 kan worden beschikt over gezond pootgoed van onze binnenlandsche aardappelen, is, in verband met het optreden van virusziekten, zeer vroeg rooien een absolute eisch. Daartoe is in principe besloten een garantiëprijs vast te stellen voor goedgekeurde pootaardappelen van de late aardappelrassen, welke prijs zoodanig zal zijn, dat ook bij zeer vroeg rooien de verbouw lonend is. De pootaardappelen moeten dan vóór een bepaalden, door den Keuringsdienst in overleg met het Rijksbureau voor Voedselvoorziening vast te stellen, datum gerooid worden. (E.V. 19/7/'40, pag. 901.)

Boter. Wederinstelling van hoeveelheidscontrole op de bereiding van boter, in verband waarmee het aantal zelfkarners sterk wordt ingekrompen en slechts op vergunning van de Zuivelcentrale hun bedrijf mogen uitoefenen. Deze vergunning wordt slechts verleend in het geval, dat het niet mogelijk blijkt te zijn de gewonnen melk elders (bijv. door aflevering aan een fabriek) productief te maken. In afwachting van de aangevraagde vergunning, kan deze categorie karners het bedrijf op

de gebruikelijke wijze voortzetten. Zij, die gewoon zijn schapen- of geitenmelk te verkarnen, dienen ook een karnvergunning aan te vragen. Karninrichtingen, waarvoor geen vergunning is verleend, worden door een controleur van den Centralen-Crisis-Contrôledienst verzegeld.

Alle geproduceerde boter, behalve schapen- en geitenboter, dient van een merk te worden voorzien, ten behoeve waarvan voor niet aangeslotenen bij een onder Rijkstoezicht staand botercontrolestation naast het Rijksbotermerk een z.g. boterdistributiezegel wordt ingevoerd.

Naast een controle op de bereiding is ook een controle ingesteld op het verhandelen van boter. Geen boter mag worden afgeleverd, tenzij overgelegd wordt een distributiebon of toewijzing, een uitvoercertificaat of een vergunning voor opslag in koelhuizen. Voorts dienen de boterhandelaren, die niet uitsluitend detaillist zijn, zich bij de Centrale te organiseren.

Het ompakken van boter kan slechts geschieden door bij de Centrale georganiseerden en als zoodanig toegelaten, die tevens in het bezit zijn van een ompakvergunning, welke slechts in beperkte mate door de Centrale wordt uitgereikt. Het is verboden bij het ompakken van boter hieraan zout of vocht toe te voegen. (E.V. 19/7/'40, pag. 900 en E.V. 26/7/'40, pag. 930.)

Room. Het voorhanden of in voorraad hebben van een inrichting of een werktuig tot het bereiden van room is verboden, behalve voor hen, die gerechtigd zijn boter, kaas en melkproducten te bereiden, tenzij een zoodanige inrichting onbruikbaar is gemaakt of verzegeld van overheidswege. Er wordt slechts vergunning verstrekt door de Zuivelcentrale voor de bereiding van room, bestemd voor zieken, tegen overlegging van een medische verklaring (zie E.V. 26/7/'40, pag. 932).

NIJVERHEID

8. Rijksbureau voor metalen. Distributie van ijzer en staal en legeringen, al dan niet met deklaag; van afval en oud materiaal van ijzer, staal en legeringen; v. ijzerertsen, van geroost pyriet; alle andere metalen en legeringen en afval daarvan en de ertsen daarvan.

a. Cie. van bijstand.
1. Subcie. voor ijzer en staal.
2. Subcie. voor basis metalen (niet-ijzer).

9. Rijksbureau voor chemische producten. Het bureau laat de regeling der distributie aan de secties over. Het bestuur regelt de distributie van acetone, enz., die niet aan de secties is overgelaten.

a. sectie pyriet en zwavelzuur.

b. Cie. van bijstand voor idem.

c. Sectie koolteer.

d. Cie. van bijstand voor idem.

e. Sectie zeep.

f. Cie. van bijstand voor idem.

g. Sectie beenderen.

h. Cie. van bijstand voor idem.

i. Sectie spiritus.

j. Cie. van bijstand voor idem.

10. Rijksbureau voor hout. Distribueert rondhout; naaldhout, triplex, meubelplaat.
a. Cie. van bijstand.

11. Rijkskolenbureau. Distribueert vaste brandstoffen, inclusief petroleumcokes.
a. Cie. van advies.

12. Rijksbureau voor bouwmaterialen.
a. Cie. van bijstand.
1. Subcie. voor cement.
2. Subcie. voor de vaststelling der bouwbehoeften.
3. Contactcie. voor metselsteen.
4. Contactcie. voor straatsteen.
5. Contactcie. voor kalkzandsteen.
6. Contactcie. voor vlakglashandelaars en importeurs.
7. Contactcie. voor vlakglasfabrikanten en agenten.

13. Stichting Centraal Instituut voor Industrialisatie. De stichting heeft tot taak het geven van coördinerende leiding aan de werkzaamheden van de regionale economisch-technologische instituten.

Aflevering of vervoer van room is verboden.

Het is voorts verboden een op room gelijkend waar uit boter of melkproducten te bereiden. (E.V. 19/7/40, pag. 900; St.ct. No. 136 en Verordeningenblad No. 10.)

Vee. Binnenkort zal worden overgegaan tot uitbetaling van de bedragen, welke den betrokken veehouders worden toegekend als tegemoetkoming voor van 1 December 1939 tot 1 April 1940 aan miltevuur gestorven vee. Voor zoover dit vee verzekerd was, kunnen de verzekeringsmaatschappijen voor uitbetaling van deze tegemoetkoming in aanmerking komen. (E.V. 12/7/40, pag. 878).

Voedingsorganisatie. Oprichting van een bijzondere organisatie ten behoeve van de voeding, onder den naam: „Nederlandsche organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de voeding” (Voedingsorganisatie T.N.O.). Zij heeft tot taak te bevorderen, dat het toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek op de doelmatigste wijze dienstbaar wordt gemaakt aan de voeding. (E.V. 12/7/40, pag. 877; Stct. no. 130).

RANTSOENEERING EN DISTRIBUTIE.

Boter, vetten, enz. Boter (met uitzondering van schapen- en geitenboter), margarine, spijsvetten en spijsoliën zijn aangewezen als distributiegoederen. Detailisten kunnen hun voorraden tot en met 28 Juli vrij (zie E.V. 26/7/40, pag. 932; St.ct. no. 141) aanvullen en daarna met toewijzingen in overeenstemming met de door hen in een bepaalde periode ingenomen bonnen. Zij moeten de verkregen waar op een bepaalde plaats opslaan, waaruit deze slechts ter aflevering aan consumenten verwijderd mag worden. De z.g.n. instellingen, dat zijn ziekenhuizen, gevangenis, hotel-, café- en restaurantbedrijven, broodjeswinkels en cantines, welke een uitgesproken restaurantkarakter dragen, ontvangen toewijzingen van den plaatselijken distributiedienst op grond van het verbruik over de periode van 15 tot en met 31 Juli 1939, alsmede over de maand Augustus 1939 en zullen, met uitzondering van ziekenhuizen en gevangenis, slechts in aanmerking komen voor boter. De definitieve distributieregeling treedt 29 Juli in werking, waarbij zij, die zwaren en zeer zwaren lichamelijken arbeid verrichten, voor een extra rantsoen in aanmerking zullen komen, evenals bij de broodistributie. De vet- en olie-verwerkende industrieën, waaronder mede worden ge-

rekend brood- en banketbakkers, ontvangen toewijzingen van de Zuivelcentrale (E.V. 19/7/40, pag. 903; St.ct. No. 135, onder „Boter en Vetdistributiebeschikking 1940 I” en Verordeningenblad No. 10 d.d. 13 Juli.)

Roggebloem en rogge-, tarwe- en boekweitmeel. De distributie van tarwemeel en zelfrijzend bakmeel (zie E.-S. B. No. 1276, pag. 427) is uitgebreid met de rantsoeneering van bovengenoemde artikelen.

Slechts thans nog bij grossiers en winkeliers aanwezige voorraden van zelfrijzend bakmeel worden gedistribueerd, het afleveren van dit artikel door de fabrieken is voorloopig gestaakt. (E.V. 19/7/40, pag. 902; St.ct. No. 135.)

Vetten en oliën. Technische. Sedert 15 Juli is het koop hiervan uitsluitend op een door de Zuivelcentrale onder te bepalen voorwaarden, voor een bepaalden termijn geldige, afgegeven toewijzing toegestaan. Dit geldt niet t.a.v. het onderling koopen, verkoopen en afleveren tusschen: a. georganiseerden bij de Zuivelcentrale, die toegelaten zijn tot de groep margarinefabrikanten of tot de groep bereiders, raffinadeurs en houders van spijsvet of spijsolie; en b. nader aan te wijzen georganiseerden, die zijn toegelaten tot de groep zeepbereiders. (E.V. 19/7/40, pag. 904.)

STATISTIEKEN.

OFFICIEELE WISSELKOERSEN NEDERLANDSCHE BANK
Valuta's (schriftelijk en t.t.)

	N.-York	Berlijn	Brussel	Zürich	Stockh.	Helsinki
9 Juli 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.61 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
10 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.61 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
11 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.61 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
12 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.61 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
13 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.61 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
15 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.70 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
Laagste d.w.	1.88 ^{3/8}	75.28	30.11	42.57	44.81	3.81
Hoogste d.w.	1.88 ^{3/8}	75.43	30.17	42.76	44.90	3.82
16 Juli 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.69	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
17 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.73	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
18 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
19 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
20 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
22 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
Laagste d.w.	1.88 ^{3/8}	75.28	30.11	42.65	44.81	3.81
Hoogste d.w.	1.88 ^{3/8}	75.43	30.17	42.81	44.90	3.82
23 Juli 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
24 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
25 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
26 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
27 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
29 „ 1940	1.88 ^{3/8}	75.35 ^{1/2}	30.14	42.76 ^{1/2}	44.85 ^{1/2}	3.81 ^{1/2}
Laagste d.w.	1.88 ^{3/8}	75.28	30.11	42.72	44.81	3.81
Hoogste d.w.	1.88 ^{3/8}	75.43	30.17	42.81	44.90	3.82
Muntpariteit	1.469	59.263	24.906	48.003	66.671	6.266

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vordering en	23 Juli 1940	15 Juli 1940
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 120.355,35	f 264.973,04
Voorschotten op ult. Juni 1940 aan de gemeenten verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsb. bel., alsmede op de vermogensbelasting	1.467.489,81	1.467.489,81
Voorschotten aan Ned.-Indië (Idem aan Suriname ¹⁾)	67.494.474,99	67.505.271,73
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl.	9.566.982,70	9.568.143,90
Daggeldleeningen tegen onderpand	79.853.686,87	80.286.303,86
Saldo der postrek. v. Rijks-comptabelen	72.279.575,62	61.654.497,97
Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	—	—
Vord. op andere Staatsbedr. en instellingen ¹⁾	60.589.082,48	60.536.610,01

Verplichtingen

Voorschot door de Ned. Bank ingev. art. 16 van haar oetroot verstrekt	f 11.777.726,72	15.000.000,—
Voorschot door de Ned. Bank in reken.-cour. verstrekt	—	3.672.665,37
Schatkistbiljetten in omloop	79.687.000,—	79.692.000,—
Schatkistpromessen in omloop	532.100.000,— ²⁾	502.000.000,— ²⁾
Daggeldleeningen	—	—
Zilverbons in omloop	22.094.034,50	21.879.166,—
Schuld op ultimo Juni 1940 a/d. gem. wegens a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede op die bel. en op de vermogensbelasting	—	—
Schuld aan Curaçao ¹⁾	320.738,05	320.738,05 ¹⁾
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	1.670.967,51	1.583.034,82
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. ¹⁾	498.586.026,63	484.452.843,94
Id. aan andere Staatsbedrijven ¹⁾	22.500.000,—	22.500.000,—
Id. aan div. instellingen ¹⁾	170.031.444,32	170.154.932,20

¹⁾ In rekg. crt. met 's Rijks Schatkist. ²⁾ Rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank f 60.000.000,— ³⁾ Idem f 70.000.000,—

DE NEDERLANDSCHE BANK.
Verkorte balans op 29 Juli 1940.

Activa.		
Binnenl. Wissels, Promessen, enz.	{ Hfdbank. f 76.799.020 Bijbank. " 542.000 Agentsch. " 4.120.220	f 81.461.240
Papier op het Buitenland	f 300.000	300.000
Af: Verkocht maar voor de bank nog niet afgelepen	—	—
Beleeningen incl. voerschotten in rekening-courant op onderpand	{ Hfdbank. f 149.457.625 ¹⁾ Bijbank. " 7.843.666 Agentsch. " 69.113.693	226.414.984 ¹⁾
Op Effecten enz.	f 225.127.631 ¹⁾	225.127.631 ¹⁾
Op Goederen en Ceelen	f 1.287.353	1.287.353
Voorschotten aan het Rijk	—	15.000.000
Munt en muntmateriaal:		
Gouden munt en gouden muntmateriaal	f 1.120.317.671	1.120.317.671
Zilveren munt, enz.	12.734.613	12.734.613
		f 1.133.052.284
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	47.289.766	47.289.766
Gebouwen en meubelen der Bank	4.500.000	4.500.000
Diverse rekeningen	16.829.515	16.829.515
		f 1.524.847.789
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000	20.000.000
Reservefonds	4.454.251	4.454.251
Bijzondere reserves	13.494.514	13.494.514
Pensioenfonds	10.893.368	10.893.368
Bankbiljetten in omloop	1.276.559.680	1.276.559.680
Bankassigtiën in omloop	124.737	124.737
Rek.-Courant } Van het Rijk saldo's } Van anderen	f 196.509.278	196.509.278
Diverse rekeningen	2.811.961	2.811.961
		f 1.524.847.789
Beschikbaar metaalsaldo	543.796.315	543.796.315
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	1.359.490.787	1.359.490.787
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	66.000.000	66.000.000
¹⁾ Waarvan 15 Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f	57.977.150	57.977.150

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Gouden munt en muntmater.	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-hings-perc.
29 Juli '40	1.120.317	1.276.559	196.633	543.796	± 77
22 " '40	1.118.003	1.252.233	216.272	542.371	77
15 " '40	1.115.915	1.250.327	218.106	539.893	79
6 Mei '40	1.160.287	1.158.613	255.183	607.242	83
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-prom. rechtstr.	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Div. reken. (act.)
29 Juli '40	81.461	66.000	226.415	300	16.829
22 " '40	81.712	66.000	226.657	300	15.104
15 " '40	86.078	70.000	225.534	300	153.88
6 Mei '40	9.853	—	217.756	750	20.648

¹⁾ Per 1 April 1940 herwaardeering van den goudvoorraad op basis van een depreciatie-percentage van 18 pCt.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Data	Goud en deviezen	Renten-bank-scheine	Andere wissels chèques en schatkistpapier	Beleeningen	
23 Juli 1940	77,8	426,1	1.825,4	22,7	
15 " 1940	77,5	407,7	1.210,1	20,9	
6 " 1940	77,4	384,5	12.397,6	21,3	
23 Aug. 1939	77,0	27,2	8.140,0	22,2	
Data	Effecten	Diverse Activa	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
23 Juli '40	123,3	1.779,4	12.015,4	1.808,3	443,0
15 " '40	134,7	1.648,5	12.274,8	1.668,9	441,6
6 " '40	139,9	1.738,8	12.555,6	1.766,2	431,9
23 Aug. '39	982,6	1.380,5	8.709,8	1.195,4	454,8

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Bank. Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
25 Juli '40	1.260	607.590	22.640	3.140	22.240
18 " '40	1.370	608.920	21.320	3.030	23.040
11 " '40	1.610	610.380	19.860	3.870	23.140
4 " '40	1.770	608.180	22.050	5.450	23.190
23 Aug. '39	247.263	508.064	38.353	5.711	24.334

Data	Cov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-hings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Acc.		
25 Juli '40	154.100	30.270	103.960	50.970	23.650	12,8
18 " '40	155.870	56.040	79.170	51.230	22.450	12,0
11 " '40	146.650	22.190	107.000	47.780	21.220	12,0
4 " '40	171.230	16.600	140.120	48.830	23.580	11,5
23 Aug. '39	99.666	22.371	92.132	36.229	39.199	26,0

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en landen	Not. enh.	15/20 Juli '40 Laagste	20 Juli '40 Hoogste	20 Juli 1940	22/27 Juli '40 Laagste	27 Juli '40 Hoogste	27 Juli 1940
Officieel:							
New York	\$ p. £	4.02½	4.03½	4.03	4.02½	4.03½	4.03
Parijs	Fr. p. £	—	—	—	—	—	—
Stockholm	Kr. p. £	16.85	16.95	16.90	16.85	16.95	16.90
Montreal	\$ p. £	4.43	4.47	4.45	4.43	4.47	4.45
Buenos Aires	\$ p. £	16.90	17.13	17.01½	16.90	17.13	17.01½
Niet-Officieel:							
Alexandrië	P. p. £	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50	97.50
Athene	Dr. p. £	525	525	525	525	525	525
Bangkok	Sh. p. £	22.12	22.12	22.12	22.12	22.12	22.12
Bombay	d. p. r.	18—	18—	18—	18—	18—	18—
Budapest	P. p. £	18.25	20.75	19—	18.50	19—	18.75
Hongkong	d. p. \$	15—	15—	15—	15—	15—	15—
Istanbul	£ p. £	515	515	515	515	515	515
Kobe	d. p. yen	14.62	15.37	14.62	14.62	15—	14.75
Lissabon	Escu. p. £	100.25	100.50	100.50	100—	100—	100—
Madrid	Pt. p. £	37.70	37.70	37.70	37.70	37.70	37.70
Montevideo	d. p. p.	22—	23.25	22—	23—	23—	22.50
Rio de Janeiro	d. p. mil. nom.	nom.	nom.	nom.	nom.	3.25	3.25
Shanghai	d. p. \$	3.87	3.93	3.87	3.87	3.93	3.93
Singapore	d. p. \$	28.18	28.18	28.18	28.18	28.18	28.18

¹⁾ Nominaal.

KOERSEN TE NEW-YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ per 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. f 100)
23 Juli 1940	3.81½	—	40.05½	—
24 " 1940	3.87½	—	40.05½	—
25 " 1940	3.83	—	40.05½	—
26 " 1940	3.87	—	40.05½	—
27 " 1940	3.86	—	40.05½	—
29 " 1940	3.86¾	—	40.05½	—
31 Juli 1939	4.68¾	2.64½/10	40.13	53.10
Muntpariteit	4.86	3.90½	23.81½	40½/10

¹⁾ Nominaal.

ZILVERPRIJS

Londen ¹⁾	N. York ²⁾	A'dam ³⁾	Londen
23 Juli 1940.. 22½/16	34¾ 23 Juli 1940..	—	168/—
24 " 1940.. 22½/16	34¾ 24 " 1940..	—	168/—
25 " 1940.. 22½/16	34¾ 25 " 1940..	—	168/—
26 " 1940.. 22½/16	34¾ 26 " 1940..	—	168/—
27 " 1940..	34¾ 27 " 1940..	—	168/—
29 " 1940.. 22½/16	34¾ 29 " 1940..	—	168/—
31 Juli 1939.. 16½/16	34¾ 31 Juli 1939..	2120	148/6½
23 Aug. 1939.. 20½/16	37½ 23 Aug. 1939..	2110	148/6½

¹⁾ In pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine.

³⁾ In guldens per Kg. 1000/1000. ⁴⁾ In sh. p. oz. fine.